

w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej spełnienia warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu oraz związku studiów ze strategią uczelni w ramach postępowania z wniosku Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu o pozwolenie na utworzenie studiów na kierunku komunikacja międzykulturowa na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu praktycznym, prowadzonego przez Ministra Edukacji i Nauki pod sygn. DSW-WNP.8014.72.2021.MD

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią zespołu nauk humanistycznych oraz nauk teologicznych, wyraża:

negatywną opinię

w związku z tym, że nie są spełnione warunki prowadzenia studiów na kierunku komunikacja międzykulturowa na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu praktycznym.

Uzasadnienie:

1. Przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych nie odpowiada koncepcji kształcenia. Kierunek został przyporządkowany do nauk o kulturze i religii w 54% i językoznawstwa – 46% pkt. ECTS koniecznych do ukończenia studiów. Cele i koncepcja kształcenia zakładają przygotowanie absolwenta do pracy na stanowiskach specjalisty ds. komunikacji międzykulturowej w środowisku wielokulturowym, międzynarodowym i wielojęzycznym, tłumacza w przedsiębiorstwach i innych instytucjach oraz specjalisty zajmującego się obsługą klienta obcojęzycznego, językowego mediatora interkulturowego, specjalisty od turystyki kulturowej i komunikacji międzykulturowej w biznesie. Szczególny nacisk położony jest na wiedzę i umiejętności z zakresu translatoryki (znajomość dwóch języków obcych – angielski oraz niemiecki lub rosyjski), pracy zdalnej (nowe technologie) oraz komunikacji międzykulturowej, a w zakresie kompetencji społecznych – na umiejętności krytycznego myślenia, funkcjonowanie w środowisku wielokulturowym, angażowanie się w działania społeczne, aktywną postawę, przedsiębiorczość, odpowiedzialność za dziedzictwo, myślenie w kategorii dobra wspólnego. Tak zarysowana koncepcja kształcenia w nieznacznym stopniu odnosi się do dyscypliny naukowej językoznawstwo, bowiem nacisk położony został na wyposażanie studentów w operacyjną wiedzę i umiejętności posługiwania się dwoma językami obcymi do wyboru (angielskim oraz niemieckim lub rosyjskim): pierwszym językiem na poziomie C2 ESOKJ, a drugim na poziomie B2+. Umiejętności językowe nieprawidłowo zostały zidentyfikowane jako kompetencje w dyscyplinie naukowej językoznawstwo, o czym szerzej w punkcie 3.
2. Efekty uczenia się nie w pełni odpowiadają koncepcji kształcenia. Efekty uczenia się nie są w pełni specyficzne dla kierunku i nie w pełni są powiązane z dyscyplinami, do których został on przyporządkowany, ponieważ nie zakładają osiągnięcia w stopniu pogłębionym zaawansowanej wiedzy w zakresie tych dyscyplin, w tym jej zastosowań praktycznych w działalności zawodowej związanej z kierunkiem. Na przykład w zakresie charakterystyki P7S_WG, przypisany przez Uczelnię do językoznawstwa efekt

KM2_W02 zakłada, że studenci w pogłębionym stopniu znają gramatykę, leksykę i sposób zapisu właściwy dla języka obcego, ale nie wykazano związku z działalnością zawodową. Ponadto efekt ten błędnie identyfikuje wiedzę językoznawczą oraz możliwości jej praktycznego zastosowania z wiedzą językową. Wykorzystane w kształceniu językowym zagadnienia z gramatyki i leksyki danego języka nie są zjawiskami językoznawczymi, lecz służą kształceniu kompetencji językowych, bowiem student nie poznaje powiązanych z tymi zagadnieniami metod i teorii wyjaśniających złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę z zakresu językoznawstwa, ani możliwości ich praktycznego zastosowania w działalności zawodowej. Identyczne zastrzeżenia budzi efekt KM2_U12, zakładający, że student potrafi prowadzić debatę w języku polskim oraz w dwóch językach obcych. Podobne zastrzeżenia nasuwa efekt KM2_U06, przypisany do językoznawstwa (0,75) oraz nauk o kulturze i religii (0,25), dotyczący przygotowania poprawnego pod względem językowym i zróżnicowanego stylistycznie wystąpienia w języku obcym z wykorzystaniem odpowiednich źródeł i środków multimedialnych. Nie ma tu widocznego komponentu językoznawczego, kulturoznawczego ani praktycznego, pozostającego w związku z działalnością zawodową. O ile koncepcja kształcenia w ogólnym wymiarze podkreśla praktyczny charakter kierunku, o tyle ogólne efekty dla kierunku, a przede wszystkim efekty zakładane dla poszczególnych zajęć nie uwzględniają aplikacyjności nabywanej wiedzy, zwłaszcza wiedzy językoznawczej. Efekty uczenia się, w szczególności dla zajęć wskazanych jako zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne, nie odnoszą się do praktycznych umiejętności zawodowych właściwych dla zawodów określonych w koncepcji kształcenia. W rzeczywistości większość efektów uczenia się nie odnosi się do pogłębionej, podbudowanej teoretycznie wiedzy w zakresie dyscyplin nauki o kulturze i religii oraz językoznawstwa, w powiązaniu z właściwą charakterystyką PRK.

3. Treści programowe nie umożliwiają osiągnięcia efektów uczenia się w zakresie dyscypliny naukowej językoznawstwo.

Harmonogram realizacji programu studiów w nieznacznym stopniu obejmuje zajęcia w dyscyplinie językoznawstwo. Założone dla kierunku treści programowe obejmują zagadnienia, którym towarzyszą rozbudowane kursy praktycznej nauki języków obcych, w tym zakresie tłumaczenia tekstów biznesowych i innych, jak również prowadzenie debat lub przygotowanie prezentacji multimedialnych w językach obcych. Kursy te nie są lub są w nieznacznym stopniu powiązane z dyscypliną naukową językoznawstwo, gdyż nie obejmują uporządkowanej i podbudowanej teoretycznie wiedzy obejmującej kluczowe zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej oraz aparatu teoretyczno-pojęciowego dyscypliny. Treści programowe nie są więc zgodne z aktualną, pogłębioną wiedzą i jej zastosowaniami praktycznymi z zakresu dyscypliny językoznawstwo, co odpowiada stawianym kierunkowi celom kształcenia, ale nie umożliwia osiągnięcia zakładanych dla kierunku efektów uczenia się. Nie dotyczą bowiem wiedzy, lecz umiejętności językowych, które nie wymagają podstaw teoretycznych, a oparte są na pogłębionej znajomości zasad gramatyki. Potwierdzają to cele określone na przykład dla zajęć praktyczna nauka języka (język A) w drugim semestrze kursu: 1) „Zapoznanie studentów z wiedzą dotyczącą gramatyki i słownictwa języka angielskiego na poziomie C1”; 2) „Rozwinięcie umiejętności językowych w zakresie rozumienia tekstu, wyrażania i argumentowania własnych opinii w mowie i w piśmie w języku angielskim na poziomie C1”; 3) „Rozwijanie świadomości znajomości języka angielskiego na poziomie C1 oraz potrzeby wzbogacania własnej wiedzy potrzebnej podczas rozwiązywania problemów

praktycznych w działalności zawodowej”. Podobnie jest w wypadku praktyczna nauka języka (język A) – język rosyjski – semestr pierwszy. Wśród celów wymienia się: 1) „Wykształcenie kompetencji językowo-komunikacyjnych w zakresie języka rosyjskiego”. 2) „Wykształcenie umiejętności właściwego wykorzystania poznanego materiału leksykalno-gramatycznego w komunikacji ustnej i pisemnej, adekwatnie do poziomu C2”. 3) „Wykształcenie potrzeby wzbogacania wiedzy filologicznej i umiejętności językowych”. Odzwierciedleniem braku zaawansowanych treści językoznawczych w programie studiów jest wykaz literatury dla tych zajęć, który zawiera głównie podręczniki do kształcenia językowego, a także fakt powierzenia prowadzenia tych zajęć osobom mającym co prawda dorobek w dyscyplinie językoznawstwo, ale ograniczającym się do metodyki nauczania języków obcych na różnych poziomach edukacji oraz do translatoryki.

4. Program studiów nie zapewnia zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w wymiarze ponad 50% punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów.

Program studiów formalnie obejmuje zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne, którym przypisano 73 pkt. ECTS (60,83% pkt. ECTS koniecznych do ukończenia studiów), ale zajęcia te w znaczącej części nie są prowadzone w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej i przede wszystkim w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Do tej grupy nie można zaliczyć następujących zajęć obowiązkowych dla wszystkich studentów: praktycznej nauki dwóch języków obcych (38 ECTS), komunikacji międzykulturowej w nowych mediach (ćwiczenia, 2 ECTS). Wyłączenie tych zajęć z grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne skutkuje niespełnieniem wymagań określonych odpowiednimi przepisami. Zajęcia z praktycznej nauki języka obcego, mimo nazwy kładącej nacisk na praktyczny ich charakter, nie zapewniają wykonywania przez studentów czynności powiązanych z przyszłą ścieżką zawodową w adekwatnych warunkach. Podczas tych zajęć kształtowane są przede wszystkim ogólne umiejętności językowe, w tym pisanie, czytanie, interakcja, jak i mediacja oraz powiązane z nimi kompetencje, np. zdolność do dokonywania samooceny, wykorzystania technik samodzielnej pracy nad językiem, korzystania ze źródeł informacji, w tym również przy pomocy technologii informacyjno-komunikacyjnych. Kompetencje te wynikają wprost z Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego, który stanowi ogólną ramę dla kształcenia językowego, nie powiązaną z praktycznym profilem studiów i kierunkiem studiów. Analiza tekstu, jak też poprawne posługiwanie się strukturami języka obcego nie są praktycznymi umiejętnościami zawodowymi, lecz kompetencjami ogólnymi, na których mogą być nadbudowane umiejętności specjalistyczne, w tym powiązane z danym zawodem. Z kolei zajęć komunikacja międzykulturowa w nowych mediach nie można zaliczyć do grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, bowiem przypisane zajęciom efekty uczenia się kładą nacisk na zdobycie pogłębionej wiedzy na temat wpływu nowych technologii medialnych na komunikację międzykulturową, a nie na umiejętności zawodowe. Te ostatnie sprowadzone zostały do analizy wpływu nowych mediów na komunikację międzykulturową, czego nie można uznać za działania o charakterze praktycznym.

Do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne nie można zaliczyć również geografii turystycznej obszaru językowego (warsztaty 4 ECTS) w ramach specjalizacji obsługa językowa turystyki, gdyż ich głównym celem jest zapoznanie studentów z podstawową teorią z zakresu turystyki i geografii turystycznej, z wiadomościami dotyczącymi miejsc oraz regionów historycznych i ich zabytków, jak też z parkami narodowymi w Wielkiej Brytanii,

a dodatkowo wykształcenie umiejętności opisu tych miejsc, zabytków i przyrody Wielkiej Brytanii oraz rozumienia odmienności kulturowej Wielkiej Brytanii oraz wykorzystania tej wiedzy w praktyce zawodowej. Nie określono, na jakiej zasadzie opisy miejsc miałyby znaleźć odzwierciedlenie w praktyce zawodowej, co podważa praktyczny wymiar zajęć.

5. Program i organizacja praktyk zawodowych nie zapewniają ich prawidłowego przebiegu. Cele stawiane praktykom, co znajduje odzwierciedlenie w efektach uczenia się, kładą nacisk jedynie na praktyczne umiejętności językowe (tłumaczenie, redakcja i korekta tekstów), a pomijają językoznawczy oraz kulturoznawczy ich wymiar wynikający z przyporządkowania kierunku do dwóch dyscyplin – językoznawstwo oraz nauk o kulturze i religii. W samej dokumentacji dotyczącej praktyk pojawiają się różne nazwy kierunku – raz lingwistyka praktyczna, raz komunikacja międzykulturowa. Regulamin studenckich praktyk zawodowych oraz program studiów, jak i regulamin studiów przewidują możliwość zwolnienia studentów z praktyk zawodowych. Działanie to stanowi naruszenie dyspozycji norm ustawy, które stanowią jednoznacznie, iż odmiennie sposoby osiągania i weryfikacji efektów uczenia się, niż typowe, a zatem oparte na udziale studenta w zajęciach ujętych w programie i planach studiów, zorganizowanych przez Uczelnię oraz na weryfikacji jego wysiłku przez osobę prowadzącą zajęcia, w trakcie tych zajęć oraz po ich zakończeniu, mogą być stosowane przez uczelnię tylko na podstawie przepisów szczególnych. W przypadku praktyk zawodowych takich szczególnych przepisów brak.
6. Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje nauczycieli akademickich nie w pełni zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami nie w pełni zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Kierunek komunikacja międzykulturowa prowadzony jest w dominującej części przez językoznawców, literaturoznawców oraz nauczycieli akademickich specjalizujących się w nauczaniu języków obcych i translatoryce. Wśród kadry znalazły się tylko dwie osoby o dorobku z zakresu nauk o kulturze i religii. Pozostałe osoby reprezentują nauki społeczne. W związku z tym obsada części zajęć nie jest uzasadniona merytorycznymi kompetencjami do ich prowadzenia. Wykaz nieprawidłowo obsadzonych zajęć stanowi załącznik do uchwały.
7. Zasady rekrutacji nie zapewniają doboru kandydatów o kompetencjach wstępnych umożliwiających osiągnięcie zakładanych dla kierunku efektów uczenia się. Na kierunek mają być przyjmowani absolwenci kierunków studiów o profilu kulturoznawczym (m.in. kulturoznawstwo, amerykanistyka) lub/i językoznawczym (filologie obce, lingwistyki), którzy na egzaminach wstępnych osiągnęli poziom C1 ESOKJ z jednego z trzech języków (angielski, niemiecki, rosyjski) oraz co najmniej A2+ z drugiego wybranego języka. O przyjęciu na studia decyduje rozmowa kwalifikacyjna na wybrany temat oraz ocena z dyplomu studiów pierwszego stopnia – w wypadku tzw. pierwszego języka, oraz test z tzw. drugiego języka. Zastrzeżenia budzi przyjmowanie kandydatów po studiach niefilologicznych, które nie są przyporządkowane do dyscypliny językoznawstwo (np. kulturoznawstwo, amerykanistyka), a tym samym nie posiadają kompetencji wstępnych, by osiągnąć efekty uczenia się odnoszącej się do pogłębionej (niewłaściwie określonej w efektach uczenia się jako zaawansowana) „wiedzy ogólnej z zakresu nauk o kulturze i religii i jej powiązania z językoznawstwem pozwalającą na jej zastosowanie praktyczne w działalności zawodowej” (efekt KM2_W03). Na tej samej zasadzie kandydaci

po kierunkach neofilologicznych, nieprzyporządkowanych do nauk o kulturze i religii, także nie mają kompetencji wstępnych do osiągnięcia tego efektu.

8. Nie przyjęto specyficznych dla kierunku zasad dyplomowania uwzględniających praktyczny profil studiów.

Mając na uwadze przyporządkowanie kierunku do dwóch dyscyplin naukowych, nie została wskazana dyscyplina lub dyscypliny naukowe, w zakresie których mogą powstawać prace dyplomowe. Cele, efekty uczenia się i treści programowe określone dla seminarium dyplomowego są bardzo ogólne i nie odnoszą się do specyfiki kierunku - komunikacji międzykulturowej. Zakładane dla seminarium cele i efekty uczenia się nie oddają jednak specyfiki kierunku ani przypisania do dyscyplin naukowych. Dopiero w odniesieniu do ostatniego semestru seminarium wskazano, że student, finalizując pracę dyplomową, powtarza wiadomości dotyczące rozwoju dyscypliny, w której się specjalizował, co wskazuje, że określenie wybranej dyscypliny następuje na koniec studiów, co nie zapewnia stopnia zaawansowania kompetencji w tej dyscyplinie na 7 poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji. Nie określono też zakresu praktycznego komponentu pracy dyplomowej, związanego z zastosowaniem w objętych koncepcją kształcenia zawodach.

§ 2

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ciąży obowiązek zawiadomienia Ministra Edukacji i Nauki o jego złożeniu.

§ 3

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Edukacji i Nauki,
2. Rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej
Podpisano podpisem kwalifikowanym w dniu
13.07.2021

Stanisław Wrzosek